

Mødet den 4. Juni 1908.

(For lukkede Døre).

Fraværende: Vestesen.

1. (J. Nr. 150—1908). Meddelelse om, at Leveringen af **Rensekasser til Gasværket** overensstemmende med vedkommende Udvalgs Indstilling efter afholdt Licitation ved skriftlig Votering var overdraget Esbjerg Jernstøberi og Maskinfabrik for 20500 Kr.
Til Efterretning.
2. (J. Nr. 143—1908). Indstilling fra Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse angaaende et fra Møllejer Weis indkommet Tilbud paa **Overdragelse af Møllens Grund** til Kommunen.

Møllejer Weis' Tilbud var saalydende:

»Aarhus Kommune køber af Herredsfoged Fr. Ingerslev og Propr. H. Weis deres Andel i Arealet a—b—c—d—e—f—a paa vedlagte Plan for en Købesum af 250000 Kr., hvorfor Kommunen udsteder til Herredsfoged Ingerslev og Propr. H. Weis — uden Udgift for disse — til hver Obligationer til Beløb 125000 Kr., hvilke Obligationer skulle forrentes med 4 pCt. p. A., som betales med Halvdelen i Juni og December Termin, første Gang i December Termin 1908. De ere uopsigelige fra Kreditors Side indtil 3 Aar efter, at Kommunen har faaet Brugsretten til hele Arealet. — E. Weis udsteder til Kommunen Gavebrev paa hans Andel af nævnte

Areal. Omkostningerne ved Overdragelserne paa hvile Kommunen.

Kommunen anlægger straks paa egen Bekostning Gaden langs med Aaen samt Gaden fra denne til Garvergyden som vist paa vedlagte Plan og som i Overenskomst af $\frac{1}{12}$ f. A. bestemt; for sidstnævnte Gades Vedkommende godtgøres Halvdelen af Bekostningen ved Anlægget, naar dette er færdigt, af Lodsejerne paa Gadens østlige Side i Forhold til deres Facade mod Gaden.

Af Arealet h—i—j—k—g maa Kommunen anvende indtil $\frac{1}{3}$ — er een Trediedel — til derpaa at bygge en smuk Bygning til Anvendelse til Raadhus, Museum, Universitet eller anden lignende højere Undervisningsanstalt. Resten af Arealet maa aldrig bebygges, men skal henligge som Torv eller offentlig Park, der skal have Navnet henholdsvis »Mølletorvet« eller »Mølleparken«. — Paataleretten!

Saalænge E. Weis og Hustru — begge eller een af dem — leve, have de udelukkende og uindskrænket Brugsret af Arealet Nord for Linien l—m—n—o, og de paa samme værende eller kommende Bygninger tilhøre E. Weis og Hustru, som kunne handle med dem, som de lyste. Hvis Kommunen maatte ønske det, er den dog berettiget til at overtage det sydlige Pakhus, men E. og W. Weis beholde Dispositionsret over det samme i Syd ibyggede Beboelseshus med et til samme hørende Rum i Pakhuset samt en Gaardsplads. E. og W. Weis have da Ret til en 10 Alen bred Adgang langs med det sydlige Pakhus om til Møllens Gaardsplads og Have.

Maatte nævnte Brugsret af E. og W. Weis

forinden deres Død blive opgivet, og Arealet da overdrages til Kommunen, udbetaler denne dem i Stedet for Brugsretten indtil den sidstlevendes Død aarlig 5000 Kr. med 2500 Kr. i hver Juni og December Termin. De paa Arealet paa dette Tidspunkt værende Bygninger tilfalde da Kommunen, og Beboelsesbygningerne skulle straks nedrives; dog skal Aarhus historiske og antikvariske Samling være berettiget til uden Vederlag at overtage og flytte Møllens Stuehus og den Nord for samme værende gamle Lade hen til en anden Plads til Brug for Samlingen.

Pakhusene er Kommunen derimod berettiget til at lade blive staaende indtil 3 Aar efter, at E. og W. Weis have opgivet Brugsretten til Arealet.

Naar samtlige Bygninger ere nedrevne, skal hele Pladsen straks tages i Brug efter sin foran angivne Bestemmelse«.

Paa Grundlag af Tilbudet havde Stadsingeniøren foretaget følgende Beregninger:

»Efter den med Møllejer Weis afsluttede Overenskomst af $\frac{2}{12}$ 1907 skal Byen betale Halvdelen af Gaden langs Aaen med Bolværk og Rækværk. Denne Forpligtelse skal ogsaa fremdeles paahvile Kommunen efter Hr. W.'s Forslag til Udlæggelse af »Mølletorvet«, og Bekostningen ved den nævnte Forpligtelse regnes derfor ikke med i nedenstaaende Opgørelse over de ved et eventuelt Anlæg af »Mølletorvet« foranledigede Udgifter, som efter Hr. W.'s Kontraktudkast vil blive følgende:

	Engang for alle. Kr.	Aarlige Udgifter. Kr.
1. Obligationer: 250000 Kr. til 4 pCt.		10000
2. Naar Brugsret faas til Arealet Nord for Linien l-m-n-o og indtil Hr. og Fru W. dø...		5000
3. Anlægsudgifter:		
$\frac{1}{2}$ Gade langs Aaen (200 Al. à 60 Kr.).....	6000	
$\frac{1}{2}$ Gade i Garvergydes For- længelse (165 Alen à 60 Kr.)	5000	
Museumsgades Forlængelse (200 Alen à 60 Kr.).....	12000	
Anlæg af Park (3000 □ Fvn.)	5000	
Indhegning om samme (700 Alen)	2000	
	30000	1500
		16500

Heri fragaar:

4. Ved Salg af Grunde i Mu- seumsgades Forlængelse 39° $\times 175^{\circ} = 6825$ □ Al. à 20 Kr. = 136500 Kr.	6800
5. Indtægt ved Udleje af ca. 3387 Al. Pakhusrum, af Hr. Weis ansat til 2000 Kr.— 2500 Kr., ansættes til.....	1500
	8200
Naar Hr. og Fru Weis er døde, udgaar den under (2) nævnte Post, stor.....	5000
Rest	3200
som kapitaliseret vil svare til en Sum af.....	75000

Udvalgets Indstilling var følgende:

»Ved hoslagt at fremsende et Tilbud fra Hr. Møller Weis om at skænke Kommunen den ham tilhørende Trediedel af Møllehavens Grund, der angives at være ca. 42500 □ Alen stor, paa visse nærmere i Tilbudet nævnte Betingelser, skal man oplyse, at Hr. Weis absolut ikke ønsker at knytte andre Sager sammen med denne — man havde jo saaledes ønsket Forholdet paa Bispetoften ordnet samtidig — hvorimod Hr. Weis er villig til eventuelt at anbefale sine Medarvinger at nøjes med 8000 Kr, om Aaret i de første 3 Aar i Stedet for de stipulerede 10000 Kr., ligesom Fru Weis vil forpligte sig til at fraflytte Møllen senest tre Aar efter Mandens Død. Kommunens aarlige Udgift vilde herefter straks blive ca. 8000 Kr. (se Stadsingeniørens medfølgende Beregninger); senere vil Udgiften antagelig variere mellem 8 og 10000 Kr., for tilsidst, naar Hr. og Fru Weis ere døde, at blive ca. 4700 Kr. (3200 + 1500) eller mulig noget mindre, hvis der kan opnaas mere end 20 Kr. pr. □ Al. for den Grund, Kommunen faar til Salg.

Den helt frit beliggende Karré, der foreslaas udlagt til Park med Ret til deri at opføre en offentlig Bygning, vil faa et Areal af ca. 26000 □ Al. Med omliggende Gader og Aaen vil det blive en ret anseelig aaben Plads, der kun vil ligge nogle faa Minutters Gang fra Byens Centrum, naar der skaffes Færdselsforbindelse langs eller over Aaen til Frederiksbro, og vil derfor formentlig kunne faa stor kommunal Betydning.

Den Pris, hvori Parken endelig vil komme til at staa Kommunen, vil vistnok nøgternt regnet kunne sættes til ca. 150000 Kr. (Hr. Weis er født den 14. Decbr. 1848 og Fru Weis

den 8. Oktbr. 1851), hvilket giver en Nettopris (Jorden, der udlægges til Gader, regnes ikke med, og Udgifter til Gadeanlæg og Parkens Anlæg holdes udenfor) af knap 6 Kr. pr. □ Alen, medens Hr. Weis har nægtet at sælge sin Grund paa den anden Side af Aaen til 18 Kr. pr. □ Alen.

Kommunen vil foreløbig faa et kontant Udlæg paa ca. 30000 Kr., medens den egentlige Købesum for de to Trediedele af Arealet: Kr. 250000 først skal erlægges tre Aar efter, at Kommunen har faaet Brugsret over hele Arealet, inden hvilken Tid Grundene imod Vest formentlig vilde være afhændede.

Ved at modtage Hr. Weis's Tilbud paaføres der Kommunen en ikke ubetydelig Udgift for et Areal, der i alt Fald foreløbig er uproduktivt, men Udvalget mener ikke at turde tilraade Byraadet at afvise Hr. Weis's Gave, da Grunderhvervelsen utvivlsomt er af stor Værdi for Kommunen, og Arealet senere ikke vil kunne erhverves selv til en betydelig højere Pris, idet Hr. Weis allerede nu har Tilbud paa en større Del af Arealet.«

M i k a e l J o h a n s e n foreslog Sagen udsat til Behandling for aabne Døre i næste Møde.

N ø r g a a r d maatte i Henhold til Hr. Weis's Ønske anmode om, at den første Behandling foregik for lukkede Døre. Den endelige Behandling skulde selvfølgelig foregaa i et offentligt Møde, men at foretage den første Behandling for aabne Døre vilde være det samme som at afvise Sagen. Han gennemgik derefter Hr. Weis's Tilbud samt Udvalgets Indstilling og oplyste, at Udvalget længe havde haft Sagen til Forhandling med Hr. Weis, og at den nu forelaa i en Skikkelse, der var ad-

skilligt fordelagtigere for Kommunen end Hr. Weis's første Tilbud. Hovedspørgsmaalet var, hvilken Betydning man tillagde det at faa en saadan aaben Plads som den i Tilbudet nævnte, og hvor meget man vilde ofre derfor. Udvalget fandt, at den aabne Plads med Ret til paa den at opføre en offentlig Bygning vilde være af meget stor Betydning, selv om den offentlige Bygning skulde være et Museum, et Raadhus, et Universitet eller anden højere Undervisningsanstalt. Heldigt vilde det selvfølgelig have været, om man samtidig havde kunnet faa en Ordning for Bispetoften, og Udvalget havde forhandlet med Hr. Weis derom, men han havde paa det bestemteste modsat sig at koble disse Spørgsmaal sammen. Der var Grund til at tro, at Hr. Weis vilde sælge sin Del af Bispetoften til almindelig Bebyggelse, og hvis det blev Tilfældet, vilde den ikke egne sig til Opførelse af offentlige Bygninger, hvad der vilde være en Grund mere for Kommunen til at sikre sig den aabne Plads til en offentlig Bygning, som, naar Banegaardsforholdene blev ordnede, vilde komme til at ligge umiddelbart ved en Hovedfærdselsaare faa Minutters Gang fra Byens Centrum. Hvad Erhvervelsen vilde koste, var det ikke let at sige noget bestemt om, idet det i gunstigt Tilfælde kunde blive 100000 Kr., men ogsaa kunde løbe op til 200000 Kr., og Udvalget mente derfor, at Udgiften nøgternt kunde ansættes til 150000 Kr. Hvis det hele kunde gaa i Orden med det samme, vilde Erhvervelsen koste Kommunen 75000 Kr., og hvis baade Hr. og Fru Weis skulde dø i Løbet af et Par Aar, vilde Udgiften blive omved 100000 Kr., men skulde de leve meget længe et Par Hundrede Tusinde, hvad der dog ikke var Sandsynlighed for, da de begge var

ret gamle. Regnede man imidlertid med en Udgift af 150000 Kr., vilde selve Parken komme til at staa Kommunen i en Pris af knap 6 Kr. pr. □ Alen, hvad ikke kunde siges at være meget, naar man erindrede, at Hr. Weis ikke vilde sælge for 18 Kr. pr. □ Alen paa den anden Side af Gaden. For de Arealer, Kommunen fik disponible til Salg, kunde der sikkert beregnes 20 Kr. pr. □ Alen. Alt vel overvejet mente Udvalget, at de stillede Betingelser ikke kunde siges at være urimelige, og at Kommunen vilde være godt tjent med den store aabne Plads, var utvivlsomt. Skulde Byraadet nu sige nej til Hr. Weis's Tilbud, vilde Efterkommerne sikkert bebrejde Byraadet det, naar de kom til at savne Plads, som man nu vilde have savnet det, hvis Marselisborg ikke var blevet erhvervet. Udvalget var derfor af den Mening, at selv om man kom til at sætte Penge i Grunde, man ikke for Øjeblikket havde Brug for, kunde det dog ikke forsvares at afvise en saadan Gave, som Tilbudet i Virkeligheden var. Endelig skulde det fremhæves, at den aabne Plads vilde have stor Betydning, ikke blot fordi den vilde komme til at ligge nær ved en stor Færdselsaare, men ogsaa fordi den vilde komme til at ligge aaben til alle fire Sider og derved vilde synes større, end den virkelig var.

M i k a e l J o h a n s e n fandt det dristigt at tale om en Gave til Kommunen, da det i Virkeligheden nærmest drejede sig om en Gave til Hr. Weis's Medarvinger, og der vilde derfor sikkert straks rejse sig en Folkestemning imod den foreslaaede Ordning, naar den kom offentlig frem. Han kunde ikke tænke sig, at de opgivne Tal helt vilde komme til at holde Stik, da en Del af Arealet som opfyldt Grund umuligt kunde have

den Værdi, der var nævnt, og da det mindst vilde være 10 Aar, maaske endog 30 eller 40 Aar, inden Byens Centrum vilde være nær ved det omhandlede Areal. Hvis Sagen endda stod i Forbindelse med Aaens Overbygning, vilde den dog være noget mere forstaaelig, men da dette ikke var Tilfældet, og da Hr. Weis kun var 60 Aar og kunde leve 30—35 Aar endnu, syntes Handelen meget daarlig. Det forekom ham ikke, at man trængte til en aaben Plads i det Kvarter, som aldrig vilde blive indelukket. Dersom man saa endda fik fri Dispositionsret over den aabne Plads, kunde der være nogen Rimelighed for at erhverve den, men det fik man jo ikke engang. I og for sig havde Kommunen desuden Jord nok, og jo mere den købte, jo mindre vilde de Arealer, som den alt ejede, blive værd. Det var ham uforstaaeligt, at Jorden der skulde have den Værdi, Udvalget havde ansat den til, særlig naar man tog i Betragtning, at Handels- og Kontoristforeningen for sine Grunde ud mod Nørrealle end ikke havde kunnet faa et Bud paa 8 Kr. pr. □ Alen. Hvis Hr. Weis virkelig i denne Sag handlede af Kærlighed til Kommunen, var det i høj Grad underligt, at han ikke vilde gaa med til samtidig at faa Forholdene ordnet paa Bispetofte. Det var ham umuligt at gaa med til den foreslaaede Ordning, som han tværtimod kraftigt vilde modsætte sig, og han haabede, at Sagen snarest kom frem for Offentligheden, som havde Krav paa at vide fuld Besked.

Filtenborg var ligeledes meget betænkelig ved at gaa med og hævdede, at der aldeles ikke kunde være Tale om nogen Gave fra Hr. Weis's Side. Man maatte altsaa se paa Sagen som en Forretning, og han var bange for, at Kommunen ikke havde Raad til at anvende ca. 16,500 Kr.

aarlig til Køb af Arealer, hvis ene Trediedel man kun maatte benytte i et bestemt Øjemed. At lægge et Raadhus der kunde der vel næppe blive Tale om i mange Aar, og de andre i Tilbudet nævnte Bygninger, Museum eller Universitet, havde ikke Krav paa at ligge i Byens Centrum. Desuden havde man i dette Kvarter tilstrækkeligt med aaben Plads. Skønt han gerne skulde indrømme, at man skulde se stort paa Byens Forhold og sikre dens Udvikling, vilde han dog synes, at de Ofre, som her skulde bringes for at faa en aaben Plads, der ikke som af Hr. Nørgaard fremhævet vilde komme til at ligge ved nogen Hovedfærdselsaare, var vel store i Forhold til de Fordele, der kunde opnaas. Paa Marselisborg havde man forøvrigt Pladser nok, der kunde reserves for Fremtiden.

J a k o b J e n s e n oplyste, at Tanken om Overdragelsen oprindelig hverken skyldtes Hr. Weis eller Mænd, der var interesserede i den, men Professor Tage Hansen. Fordi Hr. Tage Hansen havde faaet denne Tanke og stadigt arbejdet for den, skulde der siges ham en Tak, for Byen trængte til aabne Pladser. De store aabne Haver forsvandt mere og mere, og Byen var ved at blive overbebygget som ingen anden Købstad, saa Forholdene vilde snart blive utaalelige, hvis Byraadet ikke tænkte paa at skaffe aabne Pladser. Naar Talen var om, at Arealet var sumpet, opfyldt Grund, som ikke kunde sælges til den kalkulerede Pris, skulde han oplyse, at der kun var $2\frac{1}{2}$ Alen til fast Havsand, og at det var bevist, at Jorden kunde bære. At Kommunens øvrige Grunde skulde falde i Pris, hvis det omtalte Stykke skulde blive erhvervet, var meget usandsynligt, da Forholdet jo netop var,

at jo mere Jord Kommunen kom i Besiddelse af, jo mere kunde den selv bestemme Prisen. Der-
som Kommunen ejede det hele, kunde den selv
fastsætte Prisen, som nu maatte rette sig efter
Konkurrencen med de private Ejere. Med Hen-
syn til om Kommunen havde Raad til at er-
hverve Arealet, vilde han hævde, at det i Grunden
kun drejede sig om at tage en aaben Plads fra
Marselisborg eller Munkebakke og lægge ind i
Byen, idet Bebyggelsen maatte foregaa der, hvis
den ikke kunde finde Sted i den indre By. Man
kunde ikke sammenligne nærværende Grunde med
den af Hr. Mikael Johansen omtalte Grund i
Nørrealte. Selv om Hr. Weis skulde leve i mange
Aar, vilde Byen intet Tab faa derved, da Grun-
dene de første 20 Aar nok skulde stige det i
Værdi, som Hr. Weis skulde have. Selv om man
saa hele Sagen fra et Forretningsstandpunkt, maatte
det dog indrømmes, at Overdragelsen paa de stil-
lede Betingelser var en Gave fra Hr. Weis's Side,
for hvis Byen nu sagde nej, og Hr. Weis saa be-
gyndte at sælge, skulde det nok vise sig, at han
opnaaede langt højere Priser, end her var Tale
om at give. Til Hr. Filtenborg, som mente, at
Kommunen ikke havde Raad til at erhverve
de paagældende Arealer, vilde han sige, at Kom-
munen netop havde Pligt til at købe, da Grun-
den til Byens Blomstring maatte søges i, at den
havde haft Raad til at købe. Hvis Byraadet nu
spildte den belejlige Tid, vilde den være spildt
for den kommende Slægt.

Simonsen forekom det, at Sagen som For-
retning var ret daarlig og ikke godt kunde bringes
i Overensstemmelse med god økonomisk Sans.
Skønt Kommunens øvrige Grunde vel skulde blive

mere værd, naar saa stort et Areal blev udlagt til aaben Plads, kunde han dog ikke godt gaa med til at modtage Hr. Weis's Tilbud, som forekom ham ret usmageligt, naar man erindrede, at Hr. Weis samtidig med at forlange Pladsen udlagt til aaben Park, hvis Byen overtog den, truede med at bebygge den tæt, hvis Byen ikke vilde tage mod hans Tilbud. Den begrænsede Dispositionsret gjorde det hele til en daarlig Forretning. Skønt han var enig med dem, der gerne vilde gøre Byens Lunger saa store som mulig, kunde han dog ikke se, at der i dette Kvarter var Trang til mere aaben Plads. Sagen var imidlertid saa stor og omfattende, at der syntes at være Grund til, inden man gik videre med den, at undersøge den lidt nærmere, og han skulde derfor henstille, at den foreløbig blev overgivet til Budgetudvalget.

Nørgaard var med til at anbefale at modtage Hr. Weis's Tilbud, fordi der kunde lægges en offentlig Bygning paa den aabne Plads. Selvfølgelig havde Gaven været større, hvis der ingen Begrænsning havde været med Hensyn til, hvilken offentlig Bygning, der maatte opføres der; men selv om det lykkedes at forhale Banegaardens Flytning nogle Aar, vilde Flytningen dog ikke kunde forbindres, hvis man ikke vilde hæmme Byens Udvikling, og saa vilde den aabne Plads komme til at ligge ved en Hovedfærdselsaare, hvad der vilde være af overordentlig stor Betydning for den eventuelle offentlige Bygning. Man kunde vel lægge adskillige offentlige Bygninger baade mod Nord og Syd, men der fandtes dog offentlige Bygninger, som maatte ligge i Byens Centrum, og der havde man ikke en eneste Plads. Hr. Filtenborg tog vist Fejl angaaende de aarlige

Udgifter, for disse vilde de første 3 Aar kun beløbe sig til 8000 Kr. og kunde maaske saa stige til 10,000 Kr., men om 16—18,000 Kr. var der ikke Tale. Grundenes Værdi vilde imidlertid stige, og naar man nu kunde faa den aabne Plads for 6 Kr. pr. □ Alen, var det ikke Uret at sige, at det var en Gave. Naar det var blevet sagt, at Hr. Weis forlangte en Del af Arealet udlagt som aaben Plads, hvis Byen overtog det, men vilde bebygge det tæt, hvis han skulde beholde det, kunde det dog tænkes, at Hr. Weis vilde ofre noget for at faa en Plads, der kunde minde om Møllen, men maatte betragte det hele som Forretning, hvis Arealet skulde udlægges til almindelig Bebyggelse og Navnet dermed forsvinde. Det vilde være af stor kommunal Betydning at faa en aaben Plads her i Stedet for et stærk bebygget Kvarter, og det maatte dog kommunalt set veje noget, at Byen vilde komme til at sælge flere af de Grunde, den alt ejede, hvis en Del af Møllens Areal blev baandlagt til aaben Plads. Dersom Byraadet nu afviste Tilbudet, skulde man faa at se, at Hr. Weis inden mange Aar tjente ganske anderledes paa Arealet, og naar Gaden først blev en Hovedfærdselsaare, skulde det nok vise sig, at Byraadet havde taget grundigt fejl. Forøvrigt var der stor Sandsynlighed for, at Erhvervelsen vilde blive betydelig billigere, end Udvalget havde kalkuleret, saa det vilde være særdeles kedeligt, om Byraadet nu ikke tog mod den aabne Haand, Hr. Weis rakte frem. Naar Hr. Mikael Johansen ønskede Sagen offentlig frem med det samme, skulde han gøre opmærksom paa, at Hr. Weis betragtede sit Tilbud som en Gave, han ikke ønskede vejet og vraget for aabne Døre, og at Sagen maatte betragtes som bortfaldet, hvis der ikke

var overvejende Stemning for at tage imod Tilbudet.

M i k a e l J o h a n s e n oplyste, at mange vidste Besked om Sagen, saa den var slet ikke saa hemmelig. Byens Udvikling gik mod Syd og kunde ikke rigtig gaa mod Vest, fordi Terrænet der var for bakket, og fordi Byen der intet ejede. Det maatte heller ikke glemmes, at Militæret desværre vel snart vilde blive fjernet fra Byen, og saa vilde Rytteriets store Eksercerplads, som laa mere centralt end Møllen, blive fri. Desuden sagdes der ogsaa, at Rigsdagen ikke mere tænkte paa at lægge Banegaarden i Mølleengen, og efter hans Mening kom den der aldrig. Han kunde ikke indse, at der var ført noget som helst gyldigt Argument frem for at tage imod Hr. Weis's Tilbud, og han var overbevist om, at der heller ingen Stemning var derfor ude i Byen. Da det imidlertid var saa stor en Sag, og hvis Hr. Weis virkelig betragtede det som en Gave, kunde Hr. Weis da intet have imod at faa Sagen behandlet for aabne Døre; men man kunde jo tænke sig, at Hr. Weis ikke vilde have den offentlig frem, fordi han selv var klar over, at det i Virkeligheden ikke var nogen Gave. Han havde intet imod at henvise Sagen til Budgetudvalget, skønt han ikke kunde se, hvad det skulde nytte, men han saa dog helst, at Sagen rent blev afvist.

M a g n u s N i e l s e n var ikke fuldstændig klar over Sagen, men havde dog nu hørt saa meget, at han nærmest heldede til den Side, der mente, at Gaven i Grunden var en Trussel. Han kunde ikke se, at Hr. Weis havde været særlig heldig med Salget af Grunde i Mølleengen, og der var vist ingen af dem, der havde købt der, som endnu ejede Grundene. Man vilde meget bedre

have følt Hr. Weis's Bypatriotisme, hvis han paa billige Vilkaar vilde have overladt Kommunen Arealerne paa den anden Side af Aaen, for det maatte dog betragtes som en Skændsel, hvis Karreen der skulde bebygges med almindelig Bebyggelse. Om Overbebyggelse kunde der næppe blive Tale i mange Aar med de Forholdsregler, der paa forskellig Maade var taget i sanitær Henseende. Møllens Grund var nærmest en Sump og havde i sin Tid været gennemskaaret af Kanaler; henne i Møllegade kunde man nok paa 2½ Alens Dybde træffe fast, sandet Bund, men det var, fordi den gamle Flodbred havde været der. Selv om Hr. Weis selv vilde bygge, kunde han dog ikke tænke sig, at Bebyggelsen kunde blive synderlig tæt, da Hr. Weis jo skulde rette sig efter den fornylig vedtagne smukke Plan. Kirkegaarden var i Virkeligheden en stor aaben Park, og dersom der blev bygget et ordentligt Museum, kunde der ogsaa blive Park der, hvor det nuværende Museum laa. Han vilde gerne være med til at se saa lyst som muligt paa Sagen, men han havde endnu aldrig hørt, at der kom noget særlig godt for Byen fra Weisernes Side, saa han fandt ikke megen Anledning til at gøre noget for Slægten. For Øjeblikket turde han imidlertid hverken stemme for eller imod.

Filt en b o r g betvivlede ikke, at Hr. Weis selv troede at bringe Byen en Gave, for der var jo Folk, der troede, de skænkede alt væk, naar de gjorde en god Forretning. Aabne Pladser tjente til at skaffe Lys og Luft, men skulde Bane- gaarden komme ned i Mølleengen, vilde der blive Brug for en Hovedfærdselsaare, og det havde man i Aaen og de to langs den løbende Gader, og denne brede Hovedaare vilde bringe Lys og Luft

for hele Kvarteret. Der behøvedes altsaa paa dette Sted ikke mere aaben Plads, og for det Areal, der kunde sælges til Bebyggelse, syntes Summen, der skulde anvendes, vel rigelig. Det var meget rigtigt, at Udgiften de 3 første Aar vilde blive et Par Tusinde mindre, end han først havde ment. Han vilde ikke have Skyld for at se smaaligt paa Sagen og henstillede derfor, at Sagen blev udsat.

Sabroe kunde have ønsket, at Sagen var kommet noget senere, for skulde Militæret komme bort, kom Byen i Besiddelse af store Arealer, og saa vilde Situationen maaske være noget anderledes ogsaa for de Herrer, der enstemmigt havde indstillet at købe Møllen. Han troede ikke paa en for tæt Bebyggelse i den indre By og syntes ikke, der i og for sig behøvedes mere aaben Plads i det paagældende Kvarter, skønt han selvfølgelig skulde indrømme, at Kommunen, hvor den kunde, burde lægge Beslag paa Arealer til aabne Pladser. Det var et Spørgsmaal, om Grunden var saa fast, som Hr. Jakob Jensen mente, for Museets Grund var i alt Fald saa fugtig, at Kunstværkerne ødelagdes og smuldrede hen. Hans Standpunkt var, at Sagen ikke burde pure afvises, og at Spørgsmaalet var saa stort, at Borgerne havde Krav paa at faa en offentlig Behandling, men naturligvis maatte der ses bort fra Forholdet gamle og unge Weis. Han var nærmest stemt for, at Sagen burde underkastes en grundig Undersøgelse af Udvalget suppleret med et Par bygningskyndige Medlemmer.

Nørgaard kunde forstaa de Herrer Magnus Nielsens og Sabroes Standpunkt, men Hr. Weis maatte bestemme, om Sagen skulde offentlig frem. Byraadet kunde nok se bort fra Forholdet gamle og unge Weis, men det kunde man ikke forlange af Offentligheden, saa han tvivlede ikke om, at

der kunde være eller rejses en Stemning imod Sagen. Muligvis havde Hr. Weis ikke noget imod at faa Sagen frem for Offentligheden, men inden den kom det, skulde man dog gerne være noget længere med Hr. Weis end nu, saa han vilde anmode om, at Sagen foreløbig ikke blev omtalt. Maaske kunde der opnaas noget med Hensyn til, hvilken Bygning der maatte opføres paa den aabne Plads, og kunde man i den Henseende blive friere stillet, vilde meget være vundet. Det var blevet ham sagt, at Grundene maatte anses for brugelige, og var de det, maatte Vilkaarene anses for meget favorable, men skulde de være saa daarlige som fra flere Sider omtalt, kunde der jo nok være nogle Betæneligheder. Til Hr. Mikael Johansen vilde han sige, at Gaden langs Aaen næppe laa langt ude i Fremtiden, og at man godt kunde nøjes med at overbygge den Del af Aaen, som laa nærmest Frederiksbro. Han skulde gøre opmærksom paa, at Byen mod Vest ejede betydelige Grunde, som vilde blive brugelige til Salg, saa snart Statsbanerne tog fat, og han kunde godt slutte sig til Tanken om at supplere Udvalget med et Par bygningskyndige Mænd. Nærværende Behandling kunde saa betragtes som en foreløbig og ikke som en 1. Behandling.

Jakob Jensen havde intet imod at faa Udvalget suppleret med bygningskyndige Folk, skønt han ansaa sig selv for bygningskyndig, men han indsaa ikke, hvad der kunde opnaas derved. Han kunde tænke sig, at Malerierne i Museet smuldrerede hen, fordi der var anvendt uholdbare Farver. Kommunen burde ikke vente efter Forsvarskommissionen, for vel vilde det være et øjeblikkeligt Tab, om Militæret skulde komme bort, men han maatte dog hævde, at Aarhus ikke levede af Mili-

tæret, og Eksercerpladserne vilde jo saa egne sig udmærket til Bebyggelse. Museet var ikke ordentlig fundamenteret, og der var vel i Mølleengen Huse, som var gaaet i Stykker, men det skyldtes mere den Maade, hvorpaa de var bygget, end Grunden. Der var Mænd, hvis Huse altid gik i Stykker, hvor de saa end blev bygget. Mod Vest havde Byen meget store Arealer. Da Byens Arealer i sin Tid blev kortlagt, havde Socialdemokraterne stillet Forslag om store aabne Pladser, og han glædede sig til, at der snart kom en Tid, hvor Byraadets Flertal vilde være Socialdemokrater, der vilde være med til at udlægge aabne Pladser, saa Byen kunde blive sundt bebygget. Det undrede ham, at Socialdemokrater, der i Rigsdagen havde været med til at bevilge Penge for at udlufte overbebyggede Kvarterer, ikke syntes, der var Trang til aabne Pladser her. Der var næppe nogen Grund til at lade Sagen gaa til Budgetudvalget, som næppe kunde se mere nøgternt paa den end det Udvalg, der hidtil havde behandlet den. Han betvivlede ikke, at der kunde opagiteres en Stemning mod Sagen, men han var ogsaa sikker paa, at der var mange Folk, der havde samme Syn paa Sagen som han.

Formanden oplyste, at der endnu var indtegnet tre Talere, og henstillede, at man sluttede Debatten med dem samt supplerede Udvalget med to bygningskyndige Medlemmer.

Simonsen troede ikke, der var noget om, at Rigsdagen skulde have forladt Tanken om at flytte Banegaarden ned i Mølleengen, hvor den aldeles sikkert vilde komme før eller senere. Han troede ikke paa Hr. Weis's Trussel om en tæt Bebyggelse, da det jo vilde være i Haandværkernes Interesse at bygge tidssvarende, saa man behøvede

næppe at frygte for et Kasernekvarter paa Møllens Grund. Han kunde vedblivende ikke se saa stor Trang til aaben Plads der, at der skulde være Grund til at ofre et Par Hundrede Tusinde. Vilde man ofre en saadan Sum for at hindre slet Bebyggelse, var Tiden snart inde til at faa en Del af Aaby Kommune indlemmet, for der var vist for Tiden en saadan Stemning fremme derfor, at der vel endog kunde skaffes en Forespørgsel fra Aaby. Han syntes, Budgetudvalget skulde med ind i Forhandlingerne, og vilde derfor gentage sin Henstilling om at overgive Sagen til dette Udvalg.

M i k a e l J o h a n s e n havde ikke sagt, at han fandt Mening i Sagen, hvis Gaden langs Aaen skulde anlægges, men hvis Aaen blev overbygget. Der var meget fugtigt i Husene paa Mølleengen, og paa det nu omtalte Areal vilde Forholdene sikkert blive endnu være. Der behøvede ikke at komme et socialdemokratisk Flertal i Byraadet for at faa dette til at sørge for aabne Pladser.

F i l t e n b o r g var glad ved at høre, at Gaden langs Aaen snart kunde ventes. Købet af Jernstøber Christensens Ejendom var derfor meget heldigt, men det nu paatænkte Køb vilde være aldeles uproduktivt.

N ø r g a a r d foreslog Udvalget suppleret med de Herrer Magnus Nielsen og Harald Jensen.

M a g n u s N i e l s e n mente, at de, der havde været skarpest imod Sagen, altsaa Hr. Filtenborg og Hr. Mikael Johansen, burde i Udvalget.

J a k o b J e n s e n vilde støtte Hr. Nørgaards Forslag.

F i l t e n b o r g foreslog Hr. Mikael Johansen og Hr. Simonsen.

Det vedtoges at tilbagesende Sagen til Udval-

get og supplere dette med Harald Jensen, Magnus Nielsen og Mikael Johansen.

3. Indstilling fra Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse angaaende Ændring af **Gadelinien for Møllegade.**

N ø r g a a r d meddelte, at Foreningen af Danmarks Brugsforeninger havde købt nogle Bygninger ved Vesteralle og Møllegade til Nedrivning for der at opføre en Stald, og at Beboerne foranlediget derved var fremkommet med en alvorlig Klage til Byraadet. Udvalget var imidlertid inden Klagens Fremkomst bekendt med Forholdene og klar over, at Bebyggelsen vilde blive vanskeliggjort ved den tilsigtede Ordning, og Udvalget havde derfor indledet en Forhandling med Foreningen og de paa-gældende Ejere, som imidlertid spændte Buen for højt ved at forlange ialt 69000 Kr. for de fire Grunde i Møllegade og Vesteralle, uagtet Grundene tilsammen var knap 1000 □ Alen, Forbrugsforeningen vilde kun give 25 Kr. pr. □ Alen, men Ejerne mente, at Kommunen vilde ofre mere. Skønt Udvalget over for sig selv var klar over, at der maatte ofres noget, kunde det dog ikke gaa med til saa svimlende Summer. Den ene af Ejendommene, den der ejedes af en Bager, kunde ikke genopføres, hvis samme Byggelinieskulde fastholdes. Fra Forbrugsforeningen forelaa der nu, efter at Udvalget havde lovet at faa Byggelinien fastsat, mod at der ikke blev opført Stald ud mod Gaden, en Skrivelse, der vel ikke var ganske klar, idet der baade taltes om, at der ikke skulde blive Stald ud mod Gaden, og om at kun Staldens Ende kom til at vende mod Gaden, men dog gav Løfte om, at der ikke skulde blive Vinduer til Gaden fra Stalden. Heldigt var det jo ikke med den Stald, men der var dog altsaa naaet noget, og da der i Bygge-

vedtægten manglede en Bestemmelse om, at Stalde ikke maatte vende ud mod Gaden, kunde man jo i saa Henseende intet forbyde. Udvalget skulde derfor anbefale, at Byggelinien blev fastsat som vist paa den med Indstillingen følgende Skitse.

M a g n u s N i e l s e n fandt, at den paa Skitzen med rødt viste Byggelinie var den eneste, der burde vedtages, da Gaden ellers, som Forholdene havde udviklet sig, vilde blive en ren Siksakgade. Det vilde aldrig blive til Pryd med den Stald vendende ud mod Gaden, saa han vilde henstille, om der ikke kunde være Anledning til at anmode Staten om at tillade en Ekspropriation.

N ø r g a a r d oplyste, at Kommunen godt kunde ekspropriere uden Statens Hjælp, men ved Ekspropriation vilde Byen komme til at give 35,000 Kr., kun for at Gaden kunde faa en lidt anden Retning, og man vilde faa en Grund, som man ingen Nytte havde af. Den grønne Linie paa Skitzen var mere lige end den røde, saa det var et Spørgsmaal, om den ikke var den bedste, særlig da den vilde medføre, at man ikke engang i Tiden kom til at betale Bagerens Ejendom i dyre Domme. Ved Ekspropriation vilde man desuden komme til at betale Bageren ublu for Næringen, og Forbrugsforeningen vilde saa blot, hvis man solgte til den, bygge Pakhuse hele Vejen rundt.

J a k o b J e n s e n ønskede helst den vestlige Gadelinie fastholdt, men den grønne Linie vilde give Vestergade en jævnere Krumning. Fællesforeningen vilde imidlertid ikke paatage sig nogen Forpligtelse, saa det eneste, man kunde faa den bort fra, var maaske Stalden. Bageren vilde maaske sælge til Fællesforeningen, hvis den vilde bygge Bageri til ham, men det vilde den ikke. Grundejerne stod sig selv i Lyset. Han syntes, at 30,000 Kr. var

vel meget at ofre ved Ekspropriation. Nu vilde den østlige Side af Gaden blive ombygget, og saa kunde man jo ekspropriere, efterhaanden som man kom frem.

Magnus Nielsen kunde efter de givne Oplysninger slutte sig til Forslaget.

Indstillingen vedtoges.

4. (J. Nr. 154—1908.) Efter Indstilling fra Skoleudvalget bevilgedes Lærerinde Clara Hvilson **fri Vikar** fra 15. Maj til Sommerferien, mod at Amtsskolefonden betaler Halvdelen af de dermed forbundne Udgifter.
5. (J. Nr. 133—1908.) Det fra Lærer P. Stenum indkomne Andragende om **Friplads** for hans Datter **i Borgerskolen** i Christiansgade bevilgedes.
6. (J. Nr. 25—1908.) Fra Skoleudvalget forelaa to Udkast til den **ny Skolebygning** paa Marselisborg Mark.

Jakob Jensen forklarede, at Skolebygningen efter begge Planer kom til at ligge i Nord og Syd, altsaa saaledes som Skolekommissionen ønskede det. Efter Plan I laa Gymnastiksalene i Bygningens Midte, medens de efter Plan II laa ved begge Ender. Efter Plan I skulde der bygges nogle og tredsindstyve □ Alen mere end efter Plan I, og der vilde altsaa blive en Del mere Grund at opgrave. Den første Plan var beregnet paa Tagbeklædning af Skifer, hvorimod den anden Plan fordrede sorte, glasserede Tagsten. Efter begge Planer vilde der blive de Lokaler, som Skolekommissionen havde forlangt, men efter Plan I vilde Skolekøkkenet blive i Kælderen, efter Plan II i Tagetagen. Plan II var skolemæssig set den bedste, idet Lokalerne laa mere samlede, og Gymnastiksalenes Beliggenhed var heldigst, og Udvalget kunde derfor anbefale den, særlig da

Indretningen i det hele taget syntes heldigere end efter Plan I. Den Del af Tagetagen, der ikke optoges af Skolekøkkenet, skulde anvendes til Tørreloft dels for Køkkenet dels for Pedellen, og Lærerværelser og Kontor vendte ud mod Gaarden, hvad der vilde lette Disciplinens Opretholdelse der. Den paatænkte Spidsgavl var noget nyt, og Arkitekten indrømmede, at den var dristig, men turde godt bære Ansvar for den.

Müller ansaa Indretningen for meget heldig og skulde kun gøre opmærksom paa, at Arkitekten atter som ved Skolen i Finsensgade havde anvendt en Del hvide Medailloner og hvide Slutsten i Buerne. Det forekom ham, at Facaden derved blev lidt urolig og vel meget kom til at minde om de andre sidst opførte Skoler.

Nørgaard fandt Skitzen meget tiltalende, men vilde dog give Hr. Müller Ret i, at de mange Medailloner og hvide Slutsten virkede noget uroligt. En glat Murflade kunde mange Steder virke særdeles kønt og give Bygningen et mere roligt og nobelt Udseende. De mange kulørte Blomster burde sikkert ogsaa undgaas.

Jakob Jensen fandt Facaden udmærket smuk, men skulde gerne tale med Arkitekten om de skete Henstillinger.

Udkast II godkendtes, idet de fremsatte Bemærkninger tages til Efterretning.

7. (J. Nr. 151—1908.) Efter Indstilling fra Udvalget for Belysningsvæsenet overdroges Udførelsen af Jordarbejdet ved **Rørlægning for Gasværket** efter afholdt Licitation til R. P. Rasmussen og N. P. Rasmussen for 1 Kr. 15 Øre pr. Kubikmeter.
8. (J. Nr. 152—1908.) Efter Indstilling fra samme Udvalg overdroges Leveringen af en **Portalkran til**

Elektricitetsværket efter afholdt Licitation til Hans Jensen, Vejle, for 480 Kr.

9. (J. Nr. 148—1908.) Efter Indstilling fra samme Udvalg overdroges Leveringen af en **Etageadskillelse og Støbejernssøjler til Rensehuset** efter afholdt Licitation til Fabrikant Seest, Aarhus, for 3943 Kr. 80 Øre.

10. (J. Nr. 149—1908.) Efter Indstilling fra samme Udvalg overdroges **Gaslygternes Maling** efter afholdt Licitation til Malermester O. Gay til følgende Priser: Lygte med Kurv og Arm 1 Kr. 20 Øre, do. med Pæl 1 Kr. 15 Øre og do. med Arm og Tilledning 1 Kr. 25 Øre.

